

MÚMIÁK ÉS DOKTOROK

Az óegyiptomi orvoslás titkai

Az ókori Egyiptom kronológiája

Egyiptom egyesítése előtti korszak (Kr.e.3500-3000 k.)

Archaikus kor (Kr.e 3000-2635 k.) I. - II. dinasztia

ÓBIRODALOM (Kr.e. 2635-2155 k.) III.-VI. dinasztia

Első átmeneti kor (Kr.e.2155-2040 k.) VII.-X. dinasztia

KÖZÉPBORODALOM (Kr.e.2040 – 1791) XI.-XII. dinasztia

Második átmeneti kor (Kr.e 1791-1550) XIII- XVII. dinasztia (hükszós sz uralom Északon)

ÚJBIRÓDALOM (Kr.e.1550-1070)

Harmadik átmeneti kor (Kr.e. 1070 – 945) XXI.-XXIV. Dinasztia (líbiai uralom)

KÉSŐKOR (Kr.e. 716-332)

etióp uralom (XXV. dinasztia, Kr.e. 716 -656)

szaiszi dinasztia (XXVI. dinasztia, Kr.e. 664-525)

perzsa uralom (XXVII. dinasztia, Kr.e.525-404)

független egyiptomi dinasztiák (XXVII.-XXX. din., Kr.e 404-342)

második perzsa uralom (XXXI. Dinasztia, Kr.e. 342-332)

GÖRÖG KOR /Ptolemaiosz kor/ (Kr.e 332- 30)

RÓMAI KOR (Kr.e.30.- Kr.u. 395)

BIZÁNCI URALOM (395-640)

ARAB HÓDÍTÁS (640-ben)

Az óegyiptomi orvoslás forrásai::

- múmiák
- orvosi papiruszok
- más irodalmi és varázsszövegek
- ókori szerzők
- sírábrázolások
- eszközök

Legfontosabb orvosi papiruszok

- ***Kahun* papirusz** - nőgyógyászat, Közébirodalom, Kr.e. 20-19. sz.
- ***Ramesszeum III.* papirusz** - szemészet, Kr.e. 1700 k.
- **Ramesszeum IV. papirusz** - gyermekgyógyászat (varázsszövegek)
- **Ramesszeum V. papirusz** - receptek izomfájdalomra
- ***Smith* papirusz** - sebészet, Újbirodalom eleje, Kr.e 16.sz.
- **Ebers papirusz** - általános orvosi papirusz, Kr.e.16.sz.
- **Hearst papirusz** - általános orvosi papirusz, Kr.e.1450 k.
- **Londoni orvosi papirusz** -általános, inkább mágikus papirusz, Kr.e.1300 k.
- **Carlsberg VIII. papirusz** - szülési prognózis, szemészet, Kr.e. 1300 k.
- **Chester Beatty VI. papirusz** - belek működése, Kr.e 1200 k.
- **Berlini 3038 orvosi papirusz** -szülési prognózis
- **Berlini 3037 papirusz** - szülés, nőgyógyászat
- **Brooklyni kígyómarás papirusz** - kígyómarás gyógyítása, szülés, fogzás
- **Rubensohn papirusz (Berlini 10456)** – köhögés elleni receptek, Ptolemaiosz kor
- **Krokodilopolisi papirusz** - általános, Kr. U. 150.k.

Smith papirusz

„Sebészeti szakkönyv ”

Kr.e. 1600-1550 k., az Újbirodalom elején készült, de egy 2550 k.-i, Óbirodalmi szöveg másolata

Edwin Smith amerikai kereskedő vásárolta sírrablóktól Luxorban 1862-ben, más híres tudományos papiruszokkal, *Rhind* /matematikai /, *British Museum matematikai tekerce*, *Ebers pap.* együtt. Mind a négy papirusz ugyanabból a sírből származik.

4,67 m x 33,02 cm nagyságú

The New York Academy of Medicine-ben őrzik

Kahuni papirusz

Nőgyógyászati –szülészeti „szakkönyv”

2100-1900 k. ,Középbirodalomból származik

Flinders Petrie angol régész találta El-Lahunban, (régies nevén Kahun), 1889-ben. A 12.-13. dinasztia korából származó, szinte érintetlen város feltárása során Petrie rengeteg papiruszt talált, többek közt az egyetlen ismert óegyiptomi „állatgyógyászati” Papiruszt (madár, hal, kutya, marha) .

University College, London

Ebers papyrusz

Általános orvosi irat, testrészek szerinti betegség felosztással, értekezésekkel, receptekkel, varázsszövegekkel

Kr.e 1550 k. (recton naptárfeljegyzés), thébai sírból

Georg Ebers (1837-1898) német egyiptológus vásárolta Edwin Smithtől, majd feldolgozta és kiadta a papyruszt

20,72 m –es kézirat, 108 oszloppal, legnagyobb orvosi papyrusz

Universitätsbibliothek, Lipcse

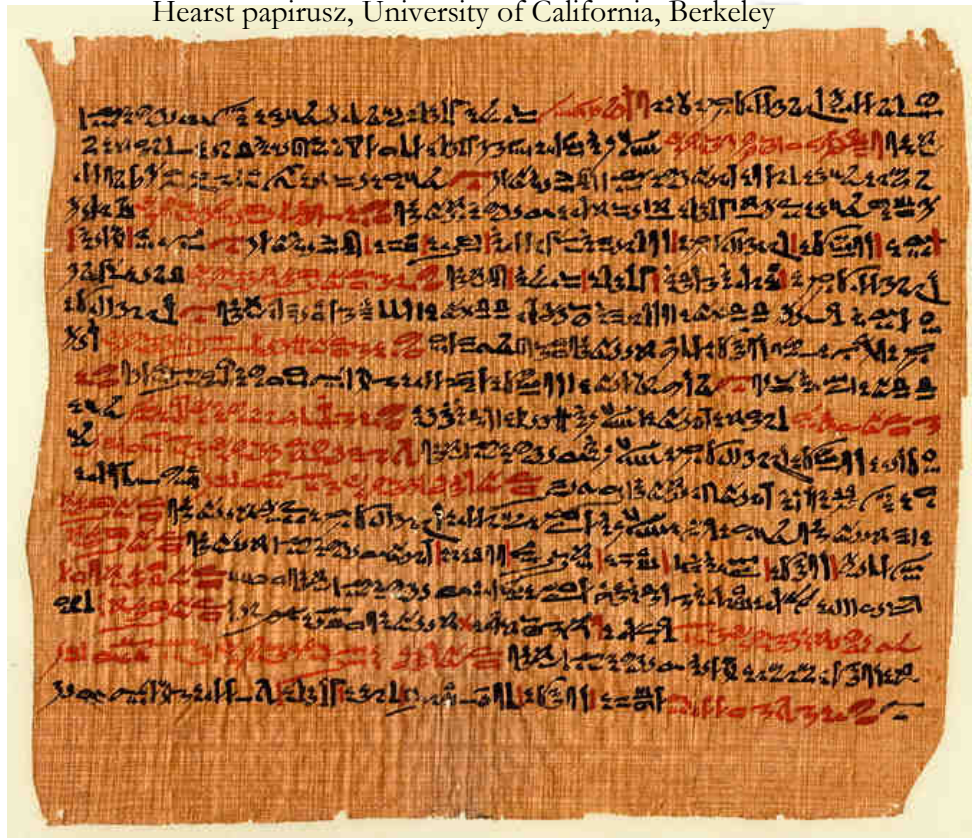

Chester Beatty VII. papirusz , British Museum, London

Londoni mágikus papirusz, British Museum, London

Hearst papirusz, University of California, Berkeley

Ramesszeum III. papirusz, British Museum, London

Antik szerzők:

Herodotosz (5. sz.) sokat ír az egyiptomiak szokásairól

Galénosz (1.sz. második fele) említi hogy görög orvosok Egyiptomban tanultak, Alexandriában, az Asklepióban

Alexandriai Kelemen (200 k.) hat orvosi könyvük volt az egyiptomiaknak:

- 1.a test felépítéséről
- 2.a betegségekről
- 3.az orvosi eszközökről
- 4.a gyógyszerekről
- 5.a szembetegségekről
- 6.az asszonyok állapotáról

kozmetikai eszközök

Nr. 118

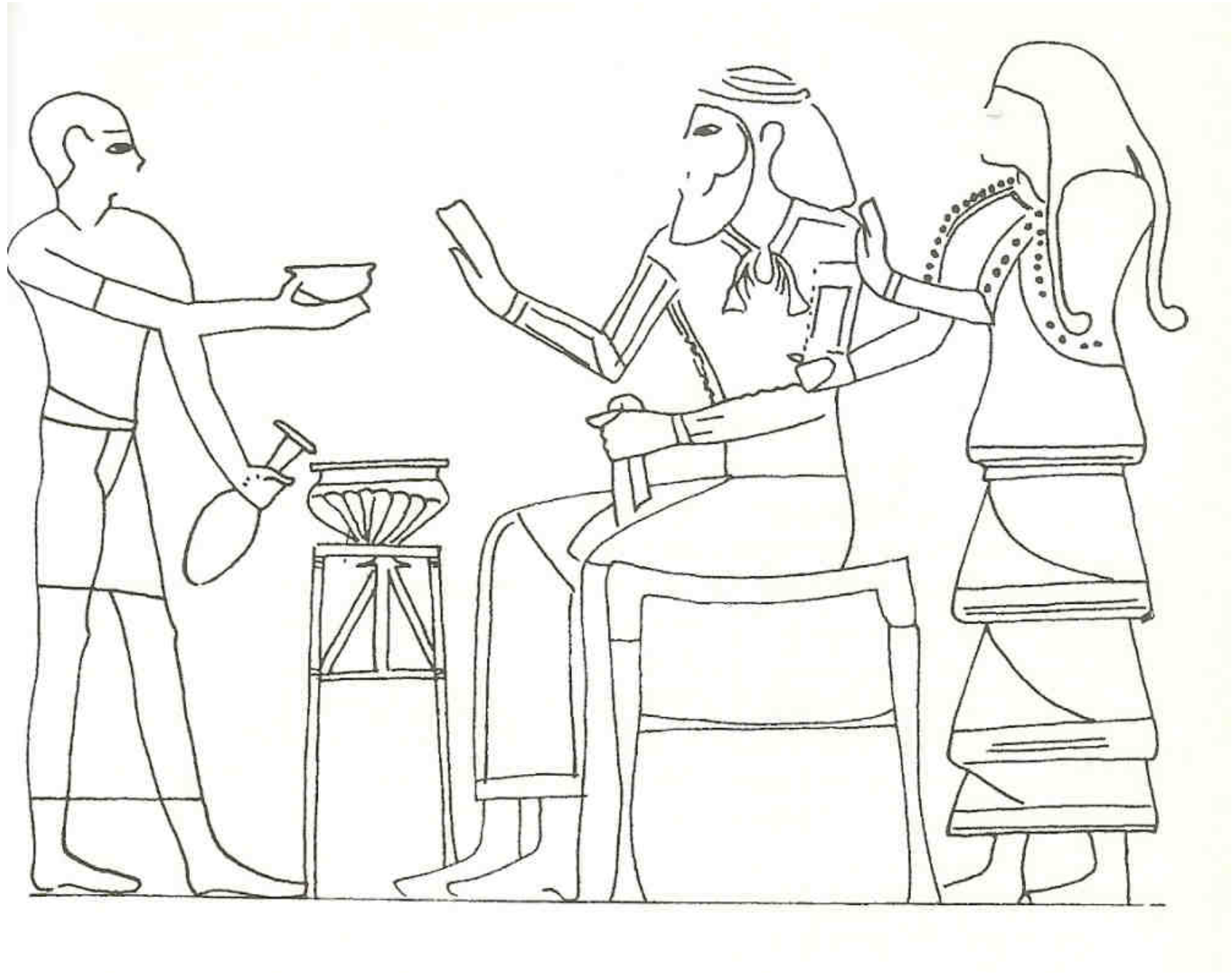

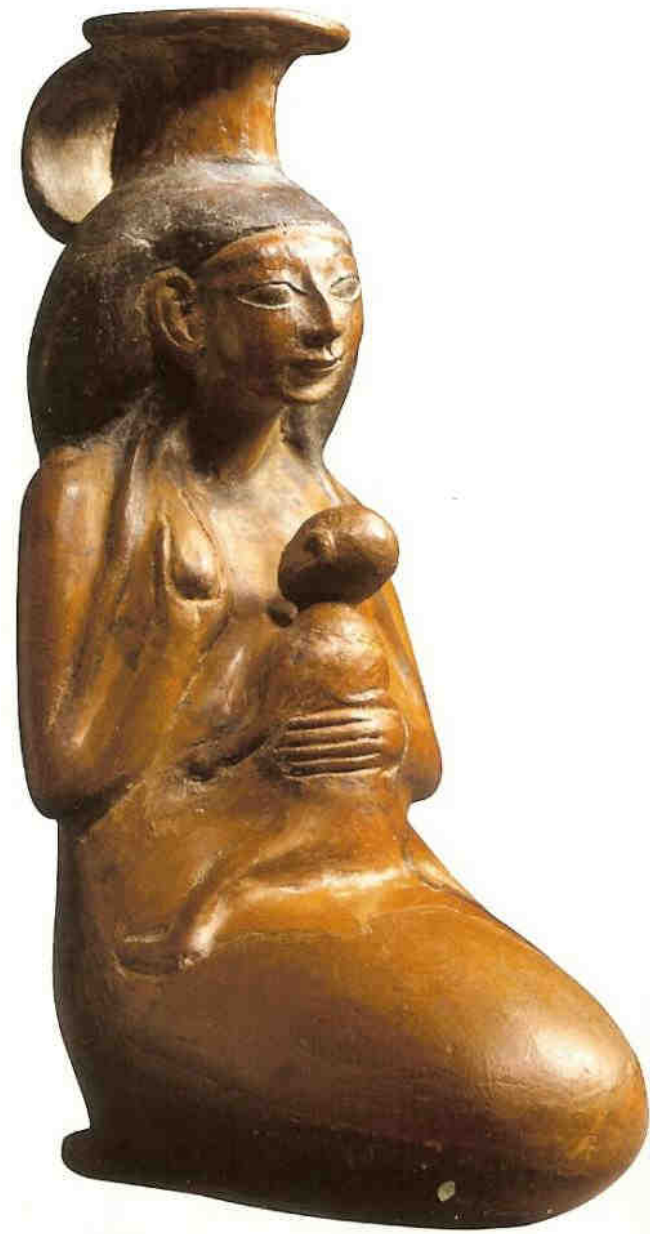
Kézmosó edények (Kr.e.3000 k.)

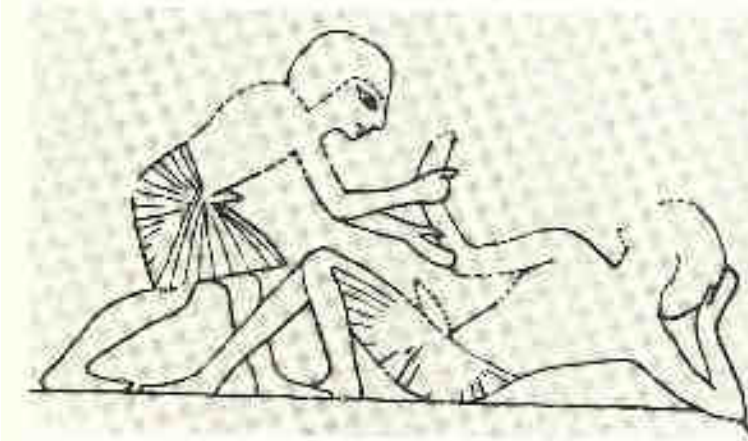
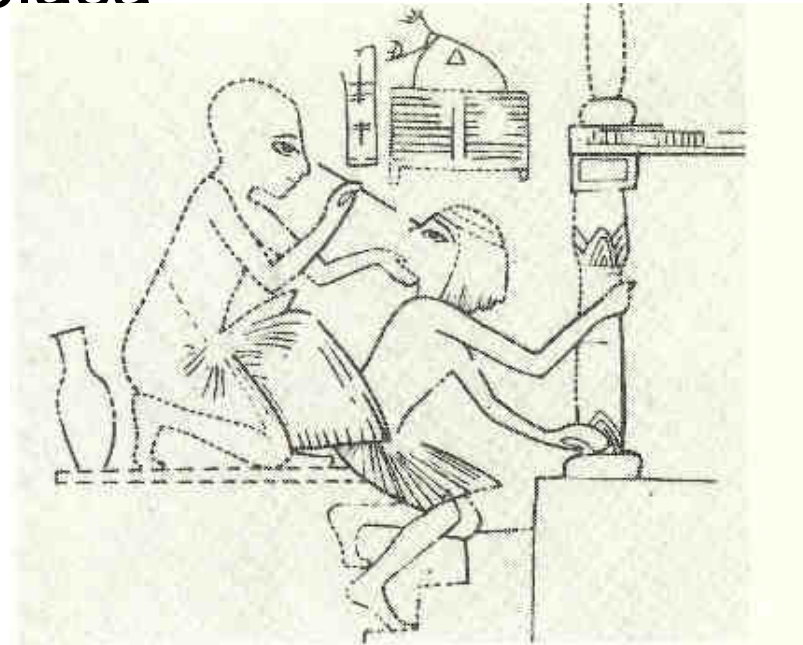
Orvosok

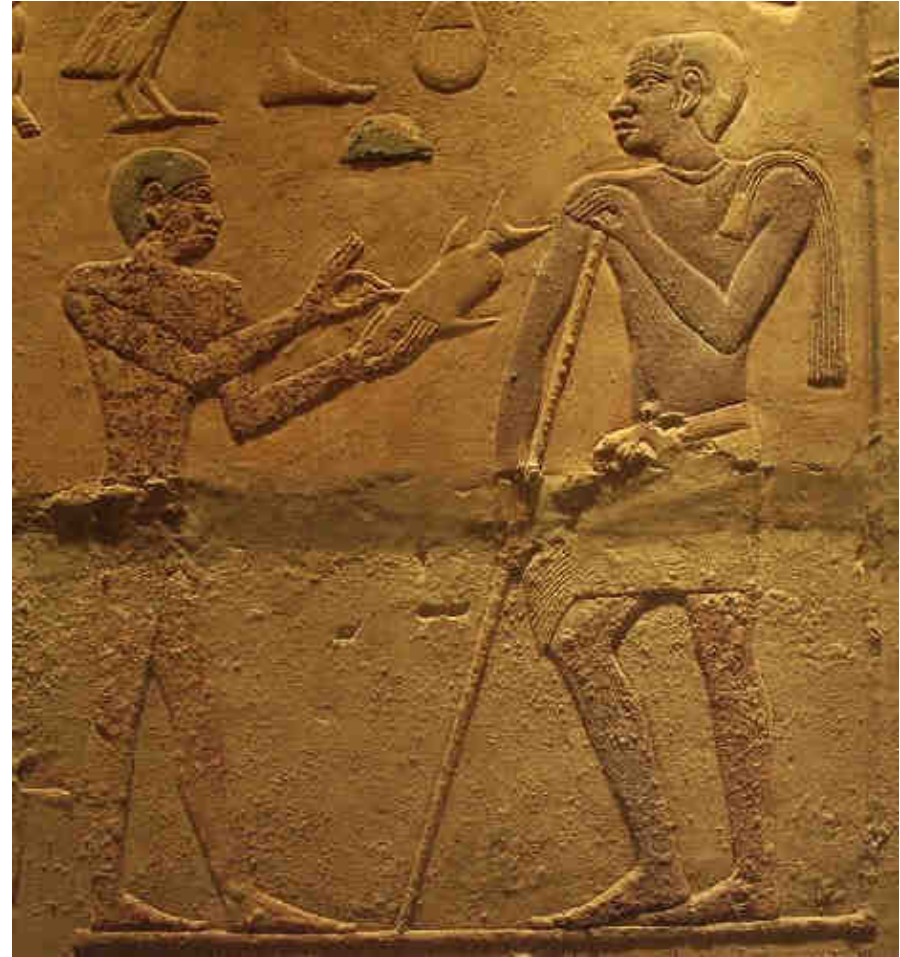

Orvosi kezelések ábrázolása

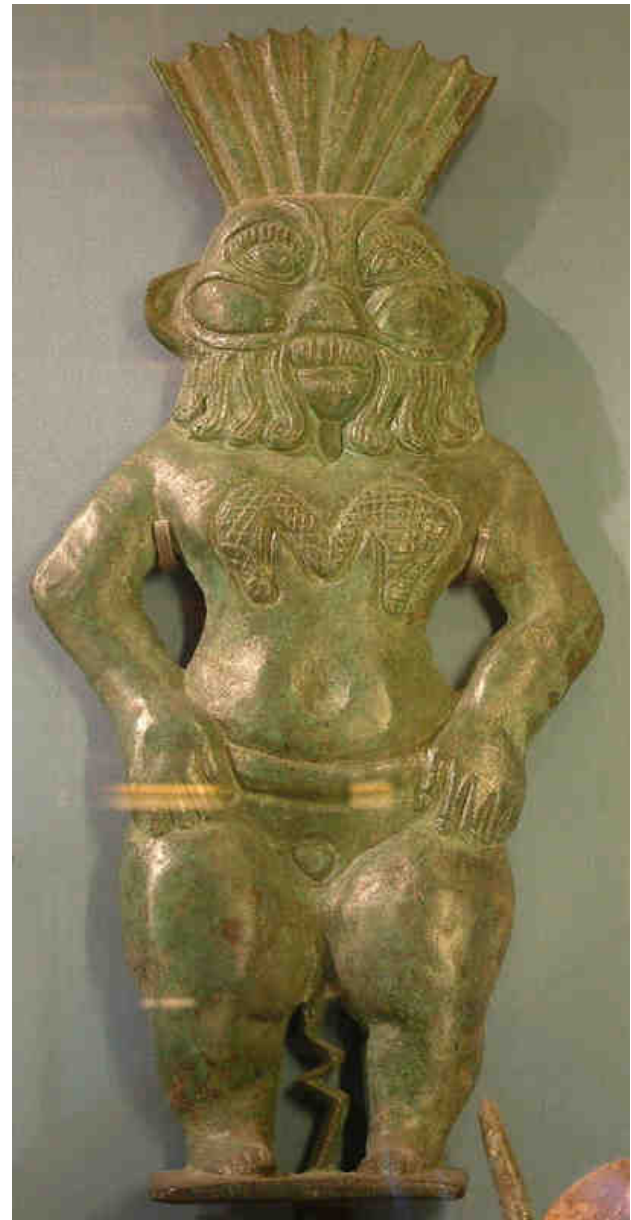

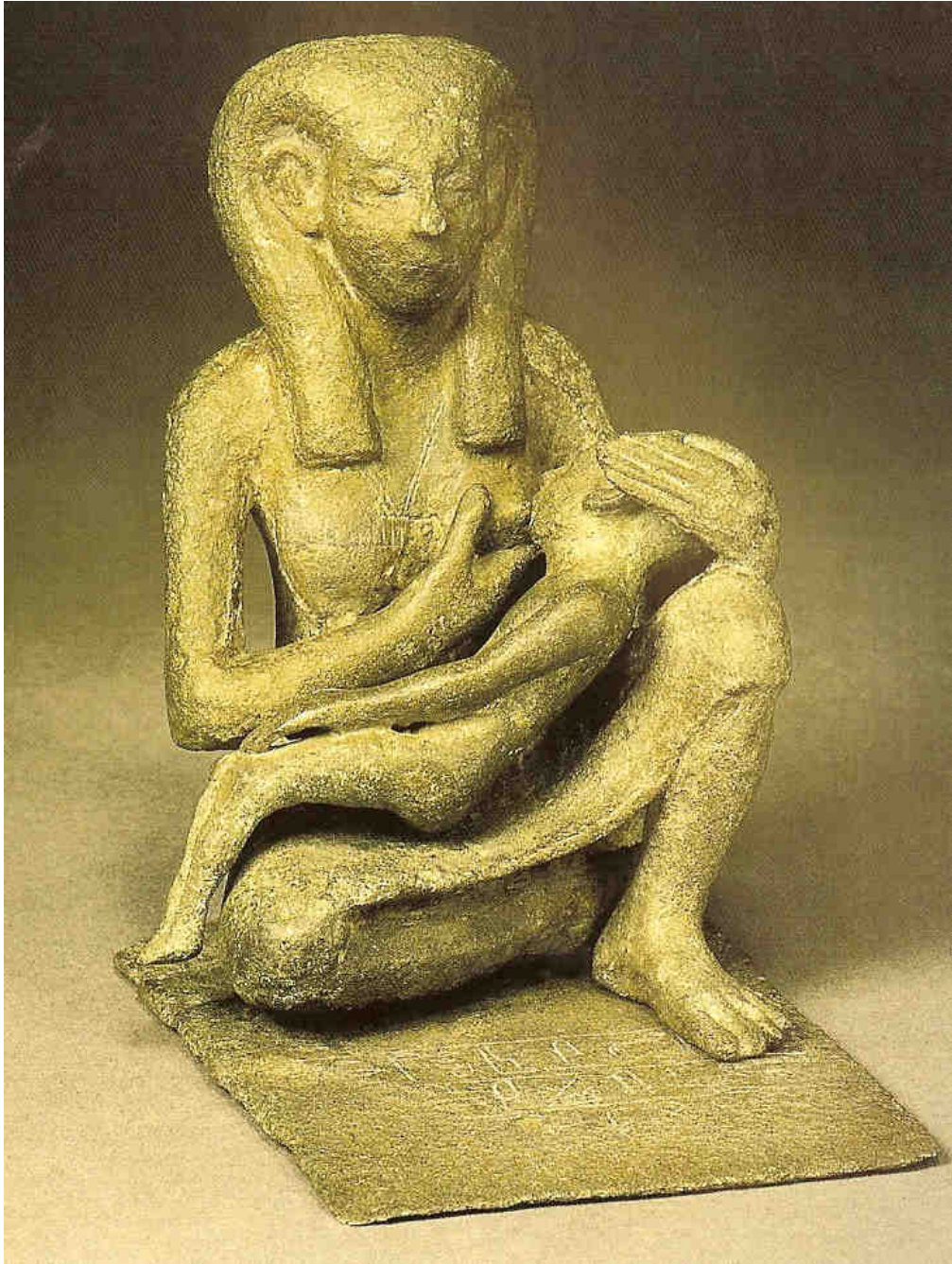

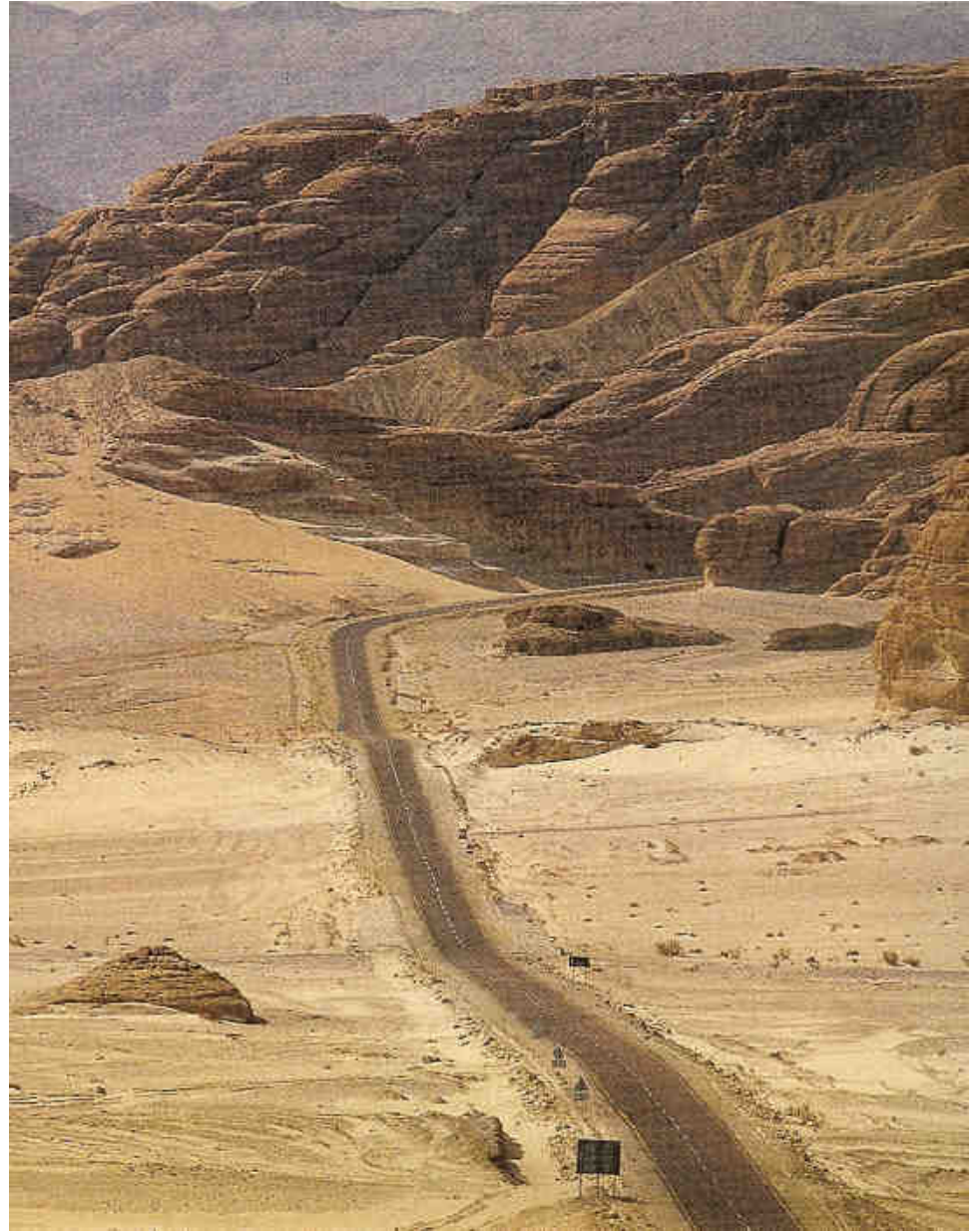

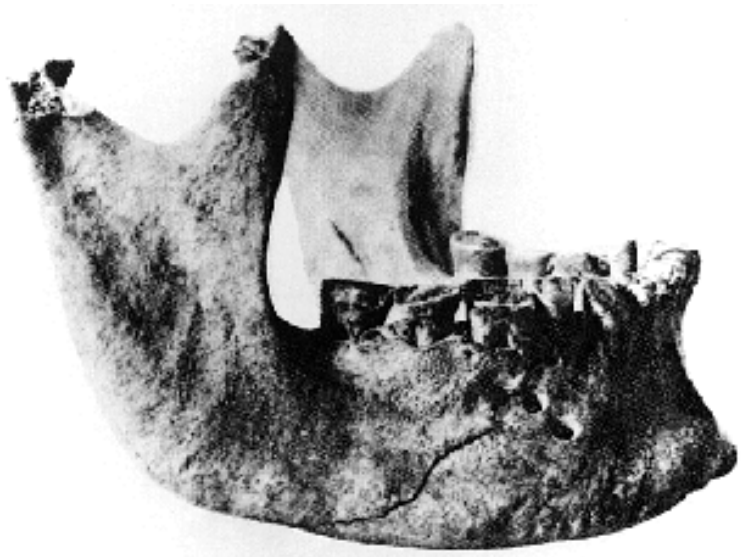

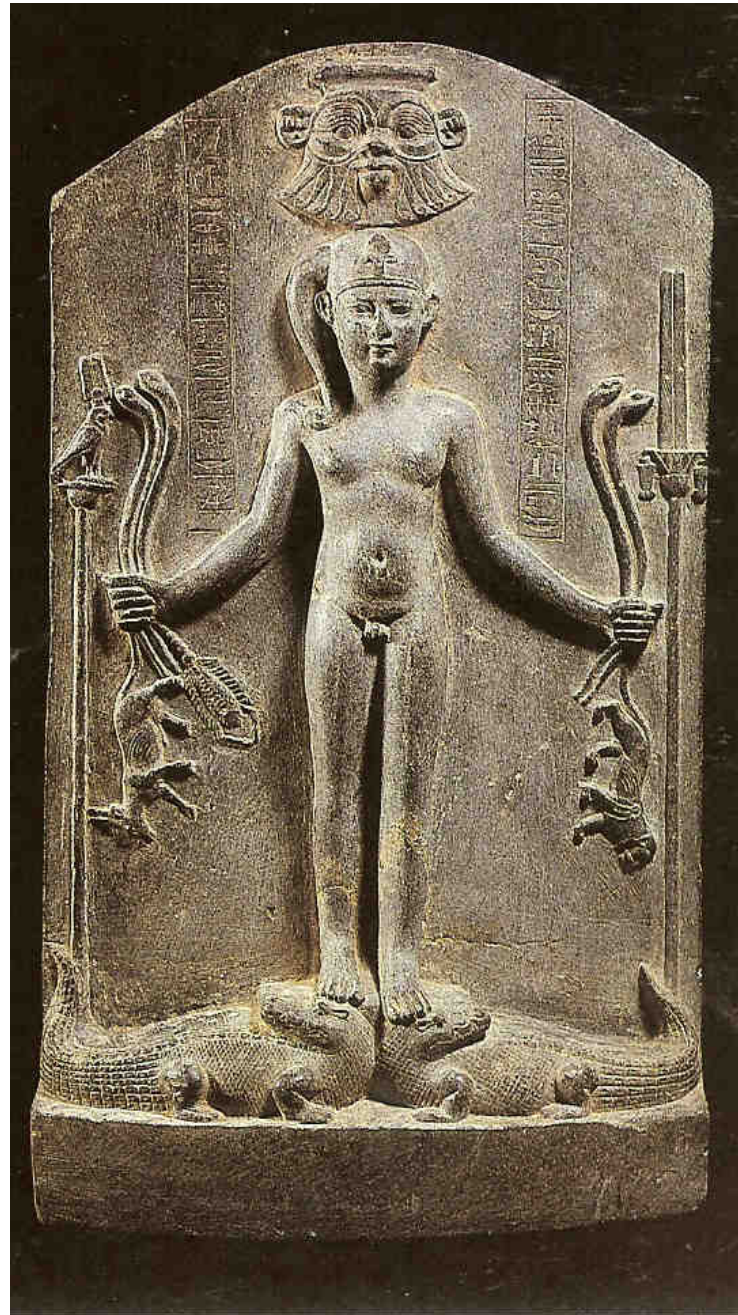

59

Királyi múmiák rejteksírjai

Deir el-Bahri rejtekhely DB 320 –Pinodzsem főpap sírja volt eredetileg

Ahmed Abd el-Raszul elveszett kecskéje után kutatva talált rá 1871 k.

1881. Július 6. **Émile Brugsch** német egyiptológus tárta fel

50 király, királyné, családtagok, hivatalnokok múmiája

Közel 6000 tárgy

Szekenenré Ta-aa

I.Jahmesz

I.Amenhotep

I..Thotmesz

II. Thotmesz

III. Thotmesz

I.Ramszesz

I.Széthi

II.Ramszesz

III.Ramszesz

IX.Ramszesz

Királyi múmiák rejteksírjai

II. Amenhotep sírja, Királyok Völgye 35. sz. sír

1898.március 9-én fedezte fel **Victor Loret** (1859-1946) francia egyiptológus

II. Amenhotep

III. Amenhotep

Teje királyné („idős hölgy”)

Teje lánya („fiatalabb hölgy”)

IV. Thotmesz

Merneptah

IV. Ramszesz

V.Ramszesz

VI.Ramszesz

II. Széthi

Sziptah

?

Királyi múmiák sírjai

Tutankhamon sírja

1922. november 26-án nyitotta fel **Howard Carter** (1874-1939) angol régész

XII. –XIII. dinasztiai fáraók múmiái

1939. márciusában **Pierre Montet** (1885-1966) francia egyiptológus találta meg a sírokat Taniszban

II. Sesonk

II.Oszorkon

II.Oszorkon

II.Pszuszenész

II. Takelóth

III. Sesonk

III. Sesonk

I.Pszuszenész

Amenemope

Sziamon

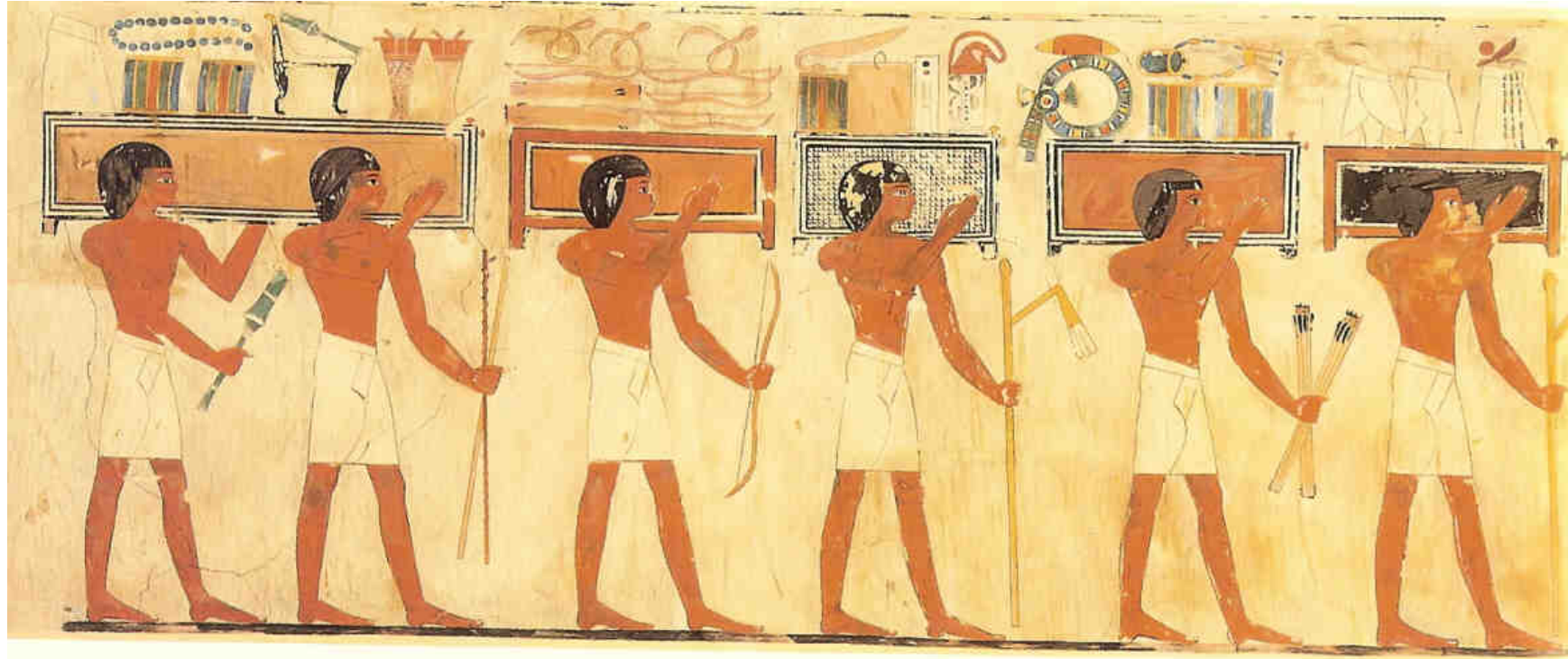

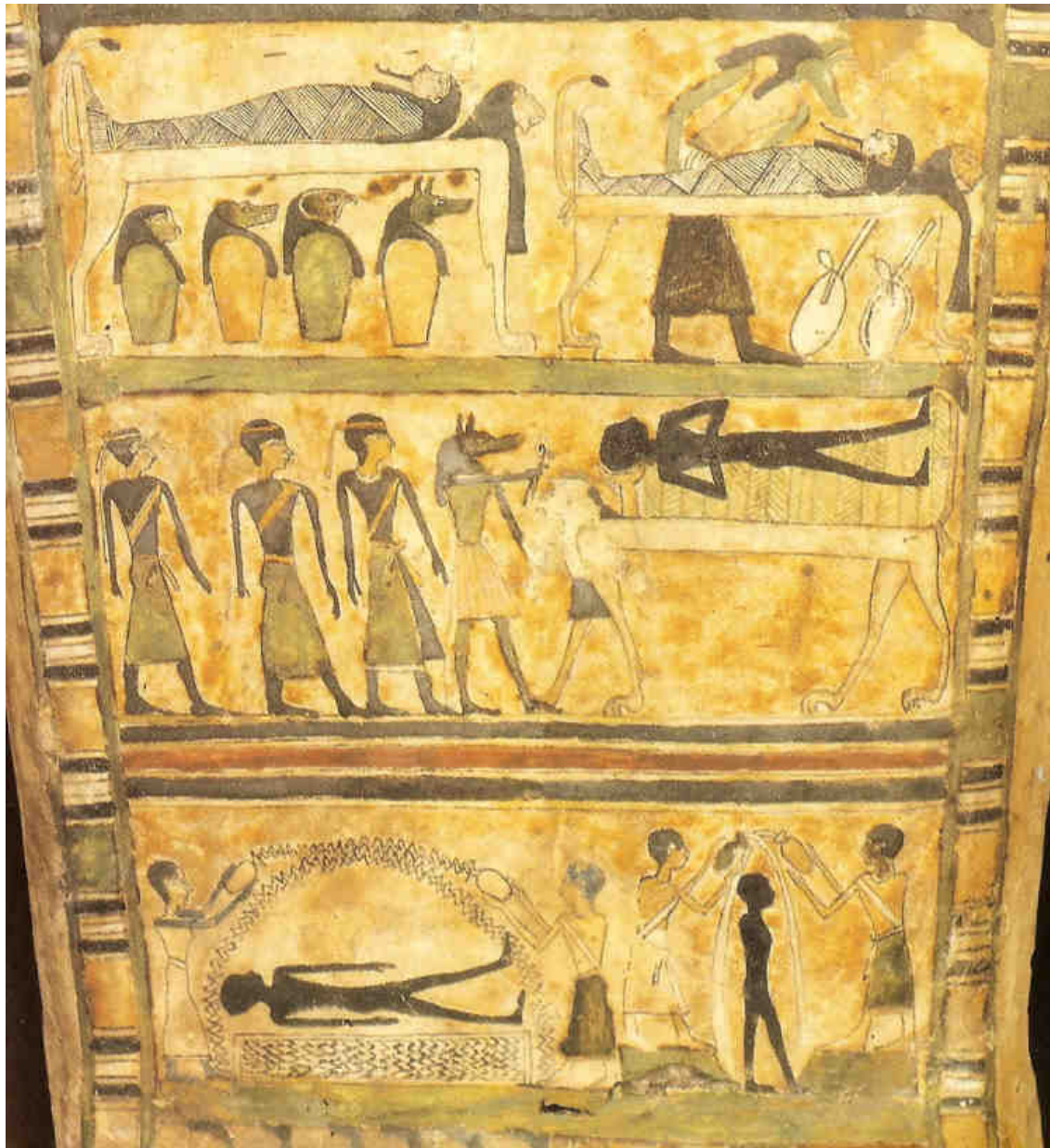

F

E

B

Szekenenré Ta-aa (Kr.e. 1560-1546)

Eredeti sírja Dira Abu el-Naga-i temetőben
(Théba NY-i part)

Kb. 40 éves volt halálakor

170 cm magas

rossz állapotú múmia

5 harci baltával okozott seb a koponyán,

1 lándzsa ütötte seb

törött orr- és arccsont

jó fogak

Hatsepszt (Kr.e.1487-1457)

eredeti sír : KV 20.

Carter, KV 60 sírban találta a múmiát(1903)

Csak 1997-ben azonosították egy fogdarab és
DNS alapján

Kb. 50 évesen halt meg

túlsúlyos, dúskeblű hölgy

cukorbetegség

csontrák

III. Amenhotep (Kr.e. 1425-1401)

sírja: KV. 22.

V.Loret, KV 35. rejtékhelyen

közepes állapotú múmia

sok lyukas fog

fogkő

több tályog a fogaknál

Teje

sírja Amarnában ? , KV 55 ?

Loret, KV.35.

„idősebb hölgy”

Apja és anyja, Juja és Tuja múmiáinak DNS
vizsgálatával igazolták, hogy ő a lányuk

Az ő fia volt Ehnaton (a KV55.sír múmiája)

Ehnaton (?)

KV 55 sír, (1907)

Theodore Davis, Edward Russel Ayrton

kb. 40 éves,

Teje és III.Amenhotep fia,

Tutankhamon apja

Ismeretlen nevű királyné

Loret, KV 35.

„fiatalabb hölgy” néven ismert múmia

DNS vizsgálatok igazolták, hogy
III.Amenhotep és Teje királyné lánya,
Ehnaton (KV55 múmia) testvére,
Tutankhamon anyja

Tutankhamon

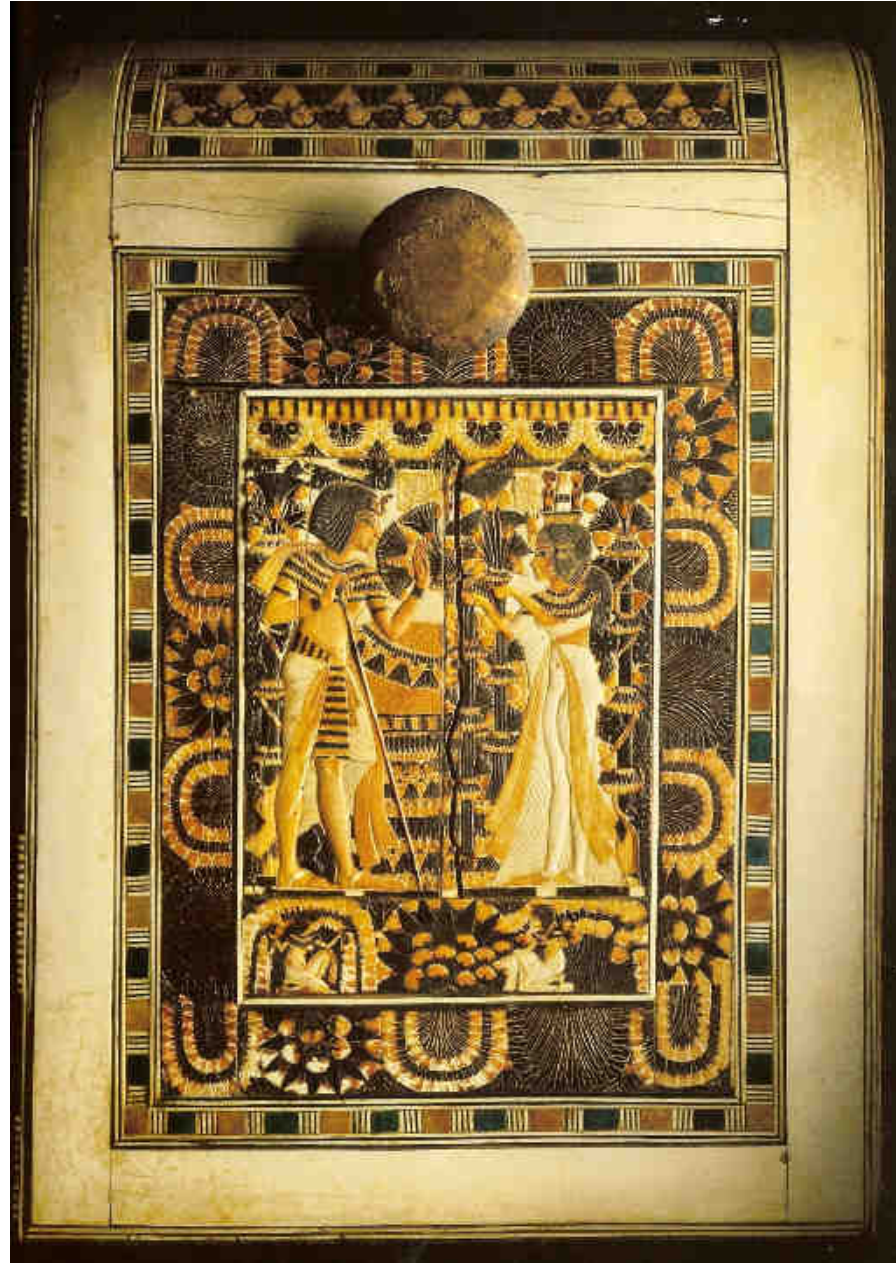
sírja : KV 62.

Carter (1922)

17-20 éves a halálakor

bal lábára dongalábú
egy lábujjáról hiányzott egy csont
lábfeje egy részén elhalt a csontszövet
farkastorka volt (szájpadlás nem nőtt össze)
súlyos maláriában szenvedett
lábtörése is volt

II. Ramszesz (Kr.e. 1279-1213)

sírja : KV 7.

Maspero, Deir el- Bahri sír

kb. 90 éves volt

1,73 cm magas

lyukas fogak

szájsebek (fertőzés)

ősz haj (most sárgás a balzsamozás miatt)

lábtörés

csigolyagyulladás (spondylitis)

előrehaladott érlelmeszesedés

V. Ramszesz (Kr.e.1150-1145)

sírja: KV 9.

V.Loret / II.Amenhotep sírja

kb. 36 évesen halt meg

jó állapotú múmia

kb. 170 cm volt

múmiáján himlő kiütések

Sziptah (Kr.e. 1194-1188)

sírja: KV. 47

Loret, KV 35. Rejtekhely

rossz állapotú múmia

1,64 cm magas

eltorzult lábfej
bénulás miatt ?

